

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 5. Scientia vana mala.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

scandala nobis; præcidamus eos ab anima nostra, quasi non amicos, sed adversarios salutis nostræ. Origenes tr. 7. in Math. 18. Genuinè hæc metaphora petita est à Chirurgo. q. d. sicut læsi, & ægri, curant, ut chirurgus membrum, etiam nobilissimum, & summè necessarium, quale est dexter oculus, & manus, excindat, si inde pendeat totius corporis salus: ita & vos, ô Fideles mei,

monco, ut quodvis damnum prius subeat, quàm culpam, præsertim lethalem, committatis: ut scilicet quidquid vobis est offendiculo, trahique ad peccatum; licet tam charum sit, & necessarium, quàm dextera manus, vel dexter oculus, id planè resecetis, quantumvis incommodi, & doloris, vobis inferat. Cornelius hic. Vide Societas mala.

TITULUS XII. SCIENTIA.

§. I.

Laudes, æstimata &c.

Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. II. 5. 13. scilicet spiritualium. S. Thomas Aqu. in I. Cor. 12. Lect. 1.

Lux animæ est, eruditio. Philo Sacr. legis alleg. l. 2.

Lapidibus quoque insensibilior est homo, qui est tinctus ignorantia. Clem. Alex. adhortat. ad gentes.

Tu orbis lumen, magna vox, & tuba; doctrinæ palatium. S. Gregor. Naz. de S. Basilio ep. 10.

Illud quidem inter omnes sanæ mentis homines constare arbitror; eruditionem inter mundana bona primum locum tenere. S. Greg. Naz. or. 30. in laudem Basilii.

Scientia, gladius spiritualis est in manu potentis. Hæc est pera, in qua David tres limpidissimos lapides posuit, quibus Goliath prostravit. I. Reg. 17. Hæc est asinæ mandibula, quæ Samsoni mille hostium stragem fecit. Judic. 15. 15. Hic est vomer ille aratorius, quò Samgar sexcentos Philisthæos occidit. Judic. 3. 13. Blesens. ep. ad Octavianum E. R. Card.

Alphonus Rex Arag. divites sinè culturâ literarum, aureum vellus appellare solitus est. Suetonius l. 3.

Litera, magnum in paranda virtute adjuvamentum, vel in parata ornamentum. Lipl. ep. 8.

Joannes Casimirus Princeps elector Palatinus, dicere solitus: plus se unius docti calamò, quàm decem indoctorum gladiò, posse. Masenius l. 2. arguitur.

§. II.

Scientia vera, & sancta, quæ?

Sequere me. Math. 8. 22. Summi consilii est, sequi Christum. Ars est artium, & scientia scientiarum, infallibilis est, simpliciter sequi, nemine requisitò. Sim. Cass. l. 9. c. 16.

S. Laurentii Justiniani Axioma erat: veram scientiam esse, scire hæc duo. Deum esse omnia, & se nihil. Bollandus 8. Jan.

Primum est scientiæ studium; quærere Deum; deinde honestatem vitæ cum innocentia operum. S. Isidorus l. 2. sent. c. 1.

§. III.

Scientiæ origo, & media consequendæ eam.

Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me. Ps. 118. 66. Quia scientia non habetur, nisi præcedat disciplina; nec disciplina, nisi

præcedat bonitas: & sic per bonitatem, & disciplinam, inest nobis scientia. S. Bonavent. hic.

Si quis voluerit voluntatem eius facere. Joan. 7. 17. Amplissima Schola ad cognoscendum omnibus patet sola bona voluntas. Sicut bona dispositio gustûs dat gustui discernere differentias saporum; sic bona dispositio voluntatis dat intellectui discernere doctrinam ex Deo, à doctrina, quæ non est ex Deo. Cajetan. hic.

Quamvis crâsos quis spiret, & Darios; litteræ marlupium non sequuntur: sudoris comites sunt, & laboris: sociæ jejuniorum, non futuritatis; continentia, non luxuria. S. Hieron. ad Parnmachium, & Marcellinum Apol. advers. Rufinum l. 1.

Absque munditia animi, & vitâ sanctitatis æmulâ, possibile non est, sanctorum dicta intelligere. S. Athanas. Alex. de Incarnatione verbi.

Non potes nosse verba Pauli; nisi habeas spiritum Pauli. S. Bonaventura hexam. l. 2. 2.

S. Augustinus lib. de ordine, loquens de virtute unitatis, quam inquiri, & facit amicitia; non dubitat ponere quælibet scientiam ex amicitia, & unitatis, appetui manasse. Gerson tr. de Cant. originali ratione.

§. IV.

Scientiæ abusus.

Alii sunt, qui scientiâ non utuntur ad utilitatem proximi, sed ad nocumentum; studentes diligenter in his, quæ possunt turbare electiones; appellare contra majores, prælatos suos; & similia multa: abutentes jure ad injuriam. B. M. Humb. l. 69.

Ut in pluribus; quanto sunt majoris scientiæ, tantò sunt peioris conscientia. S. Vincent. Ferr. l. 3. D. 2. Adv. sicut non est proditor peior, quàm qui plus scit de secretis ejus, quem perdere vult: ita non sunt Christi, Ecclesiæ, veritatis, peiores proditores; quàm qui per scripturas, vel ingenium, plura sciunt. Broymard scientia.

§. V.

Scientia vana, mala &c.

Quid prodest, clavem habere auream, id est, intellectum bonum, vel scientiam magnam; si januam non aperiat? S. Aug. de doctr. Christ. l. 4.

Scientia sanctorum est, hic temporaliter cruciari, & delectari in æternum; & in contrarium, scientia malorum relabitur. Alia est scientia Mundi, quæ docet vanitatem; & alia scientia carnis, quæ docet voluptatem: illa tanquam pater, illa tanquam mater nobis est. Sicut enim mater filio suo semper optat quietem, & omnem profus laborem claudit à filio suo; sic caro incrassata, impinguata, dilatata, recalcit-

recalcitrat; nec minimis saltem digitis permittit se contingi. Et sicut pater vult filium suum huc, illucque, discurre; ut adducat, unde aliquando magnificetur: sic & Mundus vult hominem multis laboribus intrinseci; ut habeat unde superbiat, unde infletur; & desipiat de vanitate in idipsum. S. Bernardus f. de libris Sapientiae c. 10. *dedit illi scientiam sanctorum.*

Pessimus mons inflata scientia: in quem tamen videas usque hodie tantam concupiscentiam plurimos reperere filiorum Adam; ac si non noverint, quantum illorum pater in illius montis ascensu descenderit; imò quam graviter ceciderit. Id. f. 4. in Ascensu D.

Proh dolor! filia regis pulcherrima offertur nobis in sponsam; & magis eligimus copulari meretriculis scenicis, scilicet humanae, & mundanae philosophiae. S. Bonaventura in Pf. 118. 66.

Nihil egentius illa mente; quae de Deo extra Deum philosophatur. S. Diadochus Ep. de perfect. Spir. c. 7.

Scientia Philosophorum dicuntur tabernacula Jacob; quia mobilia: tunc enim in fine Mundi Astrologia non erit opus; quia non erit motus caeli; medicina, quia nullus infirmus &c. S. Vinc. Ferr. f. in Octav. S. Joan. Evang.

Xenocrates, ut ad calculum Syllabas revocaret, sudavit; & reperit ex litteris quod quomodo connexis, atque ordinatis, decem milliones, & ducenta Syllabarum millia, confici posse. Quam vanum, & ridiculum, studium! Doultreman l. 1. c. 3. sect. 10.

§. VI.

Scientia curiosa, inquirens inutilia.

Lectne censum dare Caesari? an non? Matth. 22. 17. Pessimi Herodiani se simulant legis inquisitores, ut operiant nequitiam. Justorum enim proprium est, circa legis praescripta excitare quaestiones, Dei viam requirere. Escobar t. 3. Coll. Chr. l. 10. Sect. 1. Obs. 6.

Herodes interrogabat eum multis sermonibus: at ipse nihil illi respondebat. Luc. 23. 9. Dionysius Carthus, ait, eum tacuisse: quia Herodes curiosa, & inutilia, scire voluit. Paolletti D. 15. Pent.

Tu quis es? Joan. 1. 19. Quot quaestiones hi Sacerdotes, & Levitae, excitaverunt? de Joanne omnes; de se nullam. Superaverunt illos turbae illae, quae Luc. 3. 10. eundem Baptistam de se interrogant, *quid faciemus?* & militum. Cum Joannes diceret, *medius vestrum stetit*, &c. quaerendum erat, quid faciemus? ut illum reperiamus. Nos similiter multa quaerimus; sed omnia de alijs rebus: de nobis rauca, aut nihil. S. Bernardus ep. 139. Abailardus nihil nescit omnium, quae in coelo, & in terra sunt; praeter seipsum. Barradius t. 2. l. 2. c. 14. moral. 2.

Hunc autem nescimus. Joan. 9. 29. Ecce quot nescientes, seu nescientiae, sunt de Christo: *ubi est ille?* respondit, nescio. Interrogantur & parentes: *quis ejus aperuit oculos?* & dicunt, *nescimus.* Omnes loquuntur de nescientia veritatis. Verum porro erat, quod ipsi nesciebant;

sed aliqui extra culpam, aliqui cum culpa. Sim. Cast. l. 5. c. 33.

Non est vestrum, nosse tempora, vel momenta. Act. 1. 6. 7. Erant hic solliciti de restitutione temporalis regni Israel; ut tradunt Justinus, Irenaeus, Beda. Debebant autem agere de regno Dei: de temporali regno ad eos non pertinebat. Sylveira in Joan. 4. q. 36. Erant solliciti de temporali restitutione regni; ideo curiositatem eorum reprehendebat; quia negligebant proprium negotium. Id. in Act. 1. 4. Inutiliter quaerenti Discipulo Magister sapiens non responderet. Non sciscitetur miles castrensis, quod tantum scire spectat regiam majestatem. Plus novit docere, quam nos discere valeamus; & docet utilia etiam non rogatus. Hinc per Il. 48. 17. dicitur: *ego Dominus Deus tuus, docens te utilia.* Multa suis Vatibus revelavit, quae providit in utilitatem hominum vergere. *Sed accipietis virtutem.* Plus est gratia; seu praesentia, Spiritus S. quam quaelibet praesentia futurorum. Hinc quoque novimus, quod Spiritus S. Apostolos non omnia docuit; sed quae in eorum, & Ecclesiae, cesserunt utilitatem. quod Paulus 1. Cor. 12. 7. refert. unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Sim. Cast. l. 14. Act. 1.

Hic autem quid? Joan. 21. 21. *Operam detis, ut quieti sitis, & vestrum negotium agatis.* 1. Thess. 4. 11. Notat otium, & curiositatem aliquorum Thessalonicensium: haec enim duo connexa sunt; indeque oritur inquietudo, vana desideria, invidia. Dicitur sibi putet quisque à Christo: *quid ad te? tu me sequere.* Cornelius 1. Thess.

Stultas autem, & sine disciplina, quaestiones devitas; sciens, quia generant lites. 2. Tim. 2. 23.

Melius est, nihil omnino scientem quempiam, nè quidem unam causam cujuslibet eorum, quae facta sunt, cur factum sit, credere Deo, & perseverare in ejus dilectione, quae hominem vivificat; nec aliud inquirere ad scientiam; nisi Jesum Christum Filium Dei, qui pro nobis crucifixus est: quam per quaestionum subtilitates, & multiloquium, in impietatem cadere. S. Irenaeus adv. haereses l. 2. c. 45.

Curiositas, est studium perscrutandi ea, quae scire nulla est utilitas. S. Anselmus lib. similit. cap. 26.

§. VII.

Scientia utilis.

ME dereliquerunt fontem &c. Jerem. 2. 13. *Foderunt:* quia cum labore magno scientias addiscunt curiosas, vanas, & lucrativas. Cum majori labore acquiruntur haec scientiae, quam scientiae salutis animae; ad quam gratis accipiendam invitamur Il. 55. 1. *omnes sitientes venite ad aquas &c.* Plus valet, habere arborem, & usum fructum ejus; & nescire altitudinem, naturam, & ejus proprietates: quam haec omnia scire, & non habere fructum. Ita plus est, habere finalem utilitatem de Deo, & salutem animae; quam scire omnia attributa Dei, & ipsi non frui. Broymard Scientia.